

ipse Joannes papa et ipse mortuus est, et sepultus in basilica beati Petri apostoli, in Idus Julias [In *Cod. Luc.* in id. Jul. *deest*]. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrium, presbyteros triginta octo [In *Cod. Luc.*, triginta novem] diacones tredecim episcopos per diversa loca numero sexaginta unum. Et cessavit episcopatus menses, dies tres [In *Cod. Luc.*, menses decem, dies tres sub die 13 mensis Jul.]

EPISTOLA ^a (a) JOANNIS PAPÆ III
AD EPISCOPOS GERMANIÆ ET GALLIÆ.

I. Primum chorepiscopus quosam temerarios olim jam damnatos arguit, quod nuntium sibi sumerent auctoritatis in impositione manuum.

II. Deinde monstrat Clementem I post beatum Petrum sedem apostolicam rexisse, idque tradente sibi ipso Petro.

III. Tertio tradit quanta cura atque sollicitudo illi subeunda sit, qui gregem Christi pascat.

Joannes episcopus universis per Germaniæ et Galliæ provincias constitutis, in Domino salutem.

Optaveram siquidem, charissimi, pro nostri charitate collegii, omnes Domini sacerdotes in una devotione persistere, neque quemquam prohibita gratia aut favore sacerdotum sectari, aut a via recta discedere. Et quanquam credamus, Dilectionem vestram ad omne opus bonum esse paratam [devotam], ut tamen efficacior fiat congruum nobis visum est, litteris sedis apostolicæ (ut antecessorum quoque nostrorum vestigia imitemur) vos monere, præcepta divinæ et apostolicæ sedis instituta viriliter peragere, et prohibita non tangere, sed cavere; nec cuiquam liceat unquam doctrinam Patrum deserere, et sacerdotali honore gaudere.

I. Perlatum est ad sedem apostolicam emersisse et denuo reviviscere prohibitum et funditus extirpatum tam a sancto Damaso, quam a sancto Leone, viris apostolicis, atque ab universis synodali auctoritate episcopis, reprehensibilem atque oppido inultum usum, eo quod quidam chorepiscopi (qui et a prædicatorum antecessorum sanctorum apostolicorum patribus et viris apostolicis, et ab ipsis, sive a nobis sunt prohibiti, sicut eorum hactenus testantur decreta) ultra modum suum progredientes (*Conc. Parisiense vi. lib. 1 c. 27*), donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, et alia, quæ solum pontificibus debentur, contra fas peragant: præser-

tim cum nullus ex septuaginta discipulis, quorum speciem in ecclesia gerunt, legatur donum Spiritus sancti per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber Actuum apostolorum (*Act. viii*) docet. In concilio vero Cæsarensi ita de chorepiscopis habetur scriptum (*Neocæs. concil., can. 13*): Chorepiscopi quoque ad exemplum et formam septuaginta videntur esse: ut comministri autem, propter studium quod erga pauperes exhibent, honorentur. Si enim meliores sanctioresque sanctis apostolis [vos] esse putatis, facite quæ illi non fecerunt, et superextollite vos illis. Si vero ejusdem ordinis estis, et æquiparare vos vultis illis, nolite ea agere, quæ illi non egerunt: sed imitamini, prout melius potestis, exempla et vestigia eorum. Illi autem, præcipiente Domino, illisque denuntiante, ut illi et successores eorum tantummodo per manus impositionem traderent Spiritum sanctum, nulli unquam ex septuaginta tradere Spiritum sanctum per manus impositionem permiserunt, eis (quorum typum, ut prædictum est, chorepiscopi, antequam prohibiti essent, gerebant in ecclesia) scientes illicitum fore, dantes successoribus eorum exemplum, ne unquam talia præsumerent. Unde in Actibus apostolorum scriptum est (*Act. viii*): Cum audissent apostoli qui erant Hierosolymis, quia recepit Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem. Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Nec dum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum sanctum. Non ergo (ut jam dictum est) aliquem ex septuaginta, licet pauci essent apostoli, ad hoc opus perficiendum direxerunt, sed Petrum et Joannem apostolos per manus impositionem tradere Spiritum sanctum miserunt: quorum vicem episcopi in ecclesia gerunt, et non chorepiscopi (*Nicol. I, in epist. ad Rudolphum Bitur. arch.*), qui septuaginta discipulorum formam ante prohibitionem eorum gerebant. Quod illi non fecerunt, vos facere nolite, ne dissimiles eis, et indigni eorum successione et ministerio esse videamini: quia (ut ait Dominus in Evangelio) qui non est mecum, adversum me est: et qui non colligit mecum, dispergit (*Luc. xi, 23*).

II. Si autem Petrus princeps apostolorum adiutores sibi ascivit Linum et Cletem, non tamen po-

(a) Adulterinam omnes docti censent, nec ipse Baronio præeunte ausus est refragari Binii. LABB.

NOTA SEVERINI BINII.

^a Hanc epistolam ab aliquo impostore sub nomine Joannis papæ III post obitum illius suppositam fuisse, multis argumentis ostendi potest. Primum, quod sub consulata 16 Justinii IV Kalendas Augusti, anno 7 Justinii, et 572 Christi scripta fuisse reperitur, quo tempore Joannes papa jam in vivis esse desierat. Secundo, quod nota consulari insignita sit, quæ his temporibus epistolæ pontificiæ consignari desierat. Tertio, quod in ea scribatur Linum et Cletem fuisse tantum chorepiscopos; quo tamen omnis pene antiquitas scriptorum optimorum, ut in notis

ad Vitas eorundem pontificum diximus, pro veris pontificibus agnovit. Taceo quod nomen chorepiscoporum, de quorum munere integra epistola scripta est, in Gallia et Germania plane abolitum fuerit. Hoc unum duntaxat sanctissimi pontificis scriptum commentitium, germanis ejusdem epistolæ deperditis, exstare, vehementer est dolendum (*Vide Baronium anno 572, nrm. 3*).

^a Ab inficeto plagiaro qui sub Isidori larva delitescit, mercesque suas imperitis obtrudit et obcecatis scriptoribus. LABB.

testatem pontifici, aut ligandi, aut solvendi eis normam tradidit, sed successori suo sancto Clementi, qui sedem apostolicam post eum, et potestatem pontificalem, tradente sibi beato Petro, tenere promeruit. Linus vero et Cletus ministrabant exteriora, princeps autem apostolorum Petrus verbo et orationi insistebat : quæ non incongrue ad traditionem Spiritus sancti per manus impositionem pertinent. Unde et in Actibus apostolorum scriptum habetur (Act. vi) : *Non est æquum, nos relinquere verbum Dei, et ministrare mensis.* Quapropter septuaginta electi sunt discipuli, qui exteriora peragerent, ipsi vero apostoli verbo et orationi insisterent; inde et in Evangelio secundum Lucam scriptum est ita : *Post hæc autem designavit Dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. Et dicebat illis : Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum, ut mittat operarios in messem suam. Ite. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta; et neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, primum dicitur : Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescat super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis, et curate infirmos qui in illa sunt, et dicitur illis : Appropinquabit in vos regnum Dei. In quamcunque autem civitatem intraveritis, et non receperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicitur : Etiam pulverem qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos. Tamen hoc scitote, quia appropinquabit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis in illa die remissus erit quam illi civitati (Luc. x). Et in Matthæo evangelista est : *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos; et ad reges et præsidem ducemini propter me, in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium, et insurgent filii in parentes, et morte eos afficient. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x).* Linus namque et Cletus nihil legitur unquam ex pontificali ministerio egisse potestative : sed quantum eis a beato Petro præcipiebatur, tantum solummodo agebant. Nam et in canone legitur Nicæno (Nicæni concilii can. 4) : *Episcopum namque convenit maxime quidem ab omnibus qui sunt in provincia episcopis ordinari. Si autem hoc**

A difficile fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem, a tribus tamen omnimodis in idipsum convenientibus, et absentibus quoque pari modo decernentibus, et per scripta consentientibus, tunc ordinatio celebratur. Firmitas autem eorum quæ gerentur per unamquamque provinciam, metropolitano tribuatur episcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse episcopum, qui minus quam a tribus episcopis, auctoritate etiam metropolitani, fuerit factus episcopus. Ideoque illos quos chorepiscopos vocatis, quia ab uno (ut audivimus) fiunt episcopo, episcopos non esse, nec aliquid de pontificali privilegio agere debere, perspicuum est. Quoniam si nomen non habent, quomodo officium possunt habere [facere]? Si ergo episcopi non sunt, et presbyteri (quorum vicem gerunt, quia ad exemplum et formam septuaginta olim fiebant) esse despicunt, quid erunt? Profecto quod ratione caret, aut nihil, aut parum prorsus est. Si quis de his amplius, et quod fieri non debeant, voluerit scire, legat prædictorum apostolicorum (Damasi scilicet et Leonis) decreta, et ibi reperiet. De quibus aliqua et hic inserere, dignum duximus.

III. Si Domini desideramus esse discipuli (a), ipsius imitemur vestigia, ut de nobis dicatur : *Ego sum pastor bonus, et agnosco oves meas, et voco eas nominatim, et cognoscunt me meæ, et reliqua (Joan. x).* Et iterum, momente dominicæ vocis imperio, quo beatissimus apostolus Petrus trina repetitione mysticæ sanctionis imbuitur (Joan. ult.), ut Christi oves, qui Christum amat, diligenter et cum magna cura pascatur, quoniam ipsius sanctæ sedis (cui per abundantiam divinæ gratiæ præsumus) ipsius amore et reverentia coarctatur, ut tantæ superatitionis, quæ nullius (ut sæpe dictum est) fulcitur auctoritate, periculum (quantum possumus) declinemus, ne beati magistri nostri Petri summi apostoli dilectio, qua se amatorem Dei esse testatus est, vana inveniat in nobis : quoniam omnis negligenter pascens toties commendatum sibi dominicum gregem, convincitur summum non amare pastorem, nec ejus velle se discipulum fieri, cujus exempla negligit imitari. Nam gratia prorsus major acquiritur, si de commissis ovibus lucrum offerat domino sollicitudo pastoris. Nam et beatum Jacob, qui pro uxoribus diu servierat, dixisse meminimus (Genes. xxxi) : *Viginti annis fui tecum : oves tuæ et capræ steriles non fuerunt : arietes gregis tui non comedi, nec captam a bestia ostendi tibi : ego damnum omne reddebam, et quidquid furto perierat, a me exigebas. Die noctuque æstu urebar et gelu, fugiebat somnus ab oculis meis.* Si igitur sic laborat et vigilat, qui pascit oves Laban, quanto labore, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oves Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui pro suis dedit ovibus animam, et adjuvet nos, ut de his qui nobis commissi sunt, fructum multiplicem [multiplicet], ac mensuram superfluentem ad æterna

(a) Damasi papæ epistola 5, imo impostoris Mercatoris ineptus cento. LABB.

gaudia reportare concedat : tantusque vos beati Petri apostolorum principis amor accendat, ut in ovili ipsius, cui omnes creaturæ sunt traditæ, omnes taliter errantes, et illicita atque prohibita præsumentes, sanctis vestris studiis summo redintegrare cum desiderio festinetis, qualiter animæ pretioso Christi sanguine redemptæ, eorum non depereant deceptione. Restat etiam, quod per ostium hi nequaquam subiutarunt, quia non habebant ostium per quod ingrederentur : quia (ut dictum est) si nec episcopi sunt, et plusquam presbyteri esse ambiunt, per quod ostium intrabunt? cum hi tantum duo ordines in ecclesia legantur, nec amplius ad pastorale officium aliquod patet ostium, per quod pastor intret. Audite, fratres, non me, sed ipsam Veritatem dicentem (Joan. x) : *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro*, et reliqua. Cum etiam egregius prædicator dicat : *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est : (I Cor. iii) : prædicta duo fundamenta in Ecclesia tantummodo posita inveniantur, quidquid amplius in his positum invenitur, stare nullatenus poterit. Et ideo cum omnibus suis fundamentis, actionibus atque radicibus ut evellatur, necesse est, ita ut amplius nec pululare, nec germinare valeat. Non ergo generet, et non faciat vobis, fratres, toties repetita locutio fastidium : quia summa necessitas est sæpius prohiberi quod toties illicite usurpatur : et quoniam veritas sæpius exagitata, magis splendescit in lucem ; et quod toties repetendo admouetur, minus usurpatur. Super his enim multa jam ab antecessoribus nostris dicta sunt ; a quibus ipsi, sicut nunc a nobis, ita olim ab ipsis damnati et prohibiti sunt. Ideo sæpius repetentes, omnes monemus, ut vitentur hujusmodi, et a talibus se absterneant, qui noluerint una cum eis a sacerdotali ministerio, ut rebelles, fieri alieni. Quod demum probare poterimus, si tales exstirpare, et*

(a) Hactenus ex laciniis Isidori sub persona Damasi delitescens. LABB.

A non eis favere, decertaveritis ; et ita in postmodum de tali re querela cessabit : quia contumeliæ studio fit [appetitur], quidquid interdictum toties usurpatur. Omnia hæc decretalia, et cunctorum decessorum nostrum constituta, quæ de ecclesiasticis ordinibus et canonum promulgata sunt disciplinis, ita vobis et omnibus episcopis, ac cunctis generaliter sacerdotibus custodiri debere mandamus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari : quoniam occurreret veritas, si falsitas displiceret. Et merito nos, qui summa ecclesiæ tenere debemus gubernacula, causa respicit ; si silentio faveamus errori (a). Data xiv Kalendas Augusti, Justino [Justiniano] sexto et Narsete viris clarissimis consulibus (b).

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ III,

AD ERALDUM VIENNÆ ANTISTITEM.

OBSERVATIO LABBÆI.

Joannes a Bosco monachus ord. Coelestinorum, editor Bibliothecæ Floriacensis cœnobii O. B., vulgavit perbreve Joannis III papæ epistolam ad Edaldum Viennæ antistitem, quæ sic habet :

Joannes episcopus Edaldo Viennensi, archiepiscopo.

De officiis missarum, de quibus in litteris vestris requisistis, sciat Charitas vestra quia varie apud diversas Ecclesias fiunt ; aliter enim Alexandrina Ecclesia, aliter Hierosolymitana, aliter Ephesina, aliter Romana facit : ejus morem et instituta debet servare Ecclesia tua, quæ fundamentum sancti habitus ab illa sumpsit. Venerabilis pallii usum per sanctum presbyterum vestrum Felicem tibi destinavimus nolentes te privari antiquo beati Petri munere : simul mittentes de capillis sancti Pauli, ut esset Ecclesiæ vestræ illius intercessione solatium, per cujus discipulum suscepit primum religionis honorem. Et alia manu : Benedictio apostolorum vos ab imbre malignorum defendat.

(b) Falsa consulum nota. LABB.

ANNO DOMINI DLXXII.

S. MARTINUS DUMIENSIS

EPISCOPUS BRACARENSIS.

(Galland. Biblioth. tom. XII).

NOTITIA DE SANCTO MARTINO

EPISCOPO BRACARENSI.

I. Inter eos viros eruditos qui sancti Martini Bracarenensis episcopi gesta litteris tradidere, cl. Mabilonius eminere nobis videtur ; ex quo proinde cæteris summam pro instituti nostri ratione nonnulla hic describenda censuimus. Et primum quidem inquit (a) : Martium alii Pannonium a patria, alii Galli-

(a) Mabill. Act. SS. Ord. Ben. sæc. 1. 244.

D ciensem a provincia Hispanica in qua degit, Dumiensem et Bracarensem alii a sedibus quibus episcopus præfuit, cognominarunt. Ex his porro viri docti verbis nobis succurrit, quod in Baronio nostro Tamayus notavit (b) ; ipsum nempe res Hispanicas obiter tractantem, de unico Martino tres confasse,

(b) Tamay. Martyr. Hisp. tom. II, pag. 306.